

GETTIERS TEGENVOORBEELD

filosofie in 30 seconden

Wat is kennis? Sinds Plato

hebben veel filosofen gedacht dat het een soort gerechtvaardigd, waar geloof is. Deze zogeheten 'driedelige benadering' stelt dat kennis drie voorwaarden heeft: (1) wie iets weet, moet het geloven, (2) het moet waar zijn, en (3) je geloof dat het waar is, moet gerechtvaardigd zijn. Toen kwam Edmund Gettier. Stel, zei hij, dat Visser solliciteert en een gerechtvaardigd waar geloof heeft dat Bakker de baan zal krijgen. Visser heeft tevens het gerechtvaardigde geloof dat Bakker tien munten in zijn zak heeft. Visser past eenvoudige logica toe en concludeert, met recht, dat de persoon die de baan krijgt tien munten in zijn zak heeft. Tegen alle verwachtingen in krijgt Visser toch de baan en hoewel hij het niet wist, had ook hij tien munten in zijn zak. Dit betekent dat Visser inderdaad een gerechtvaardigd waar geloof had dat degene met tien munten in zijn zak de baan zou krijgen. Maar dit wist hij duidelijk niet. Hij wist niet dat hij tien munten in zijn zak had en geloofde zelfs niet dat hij de baan zou krijgen. Hij had een gerechtvaardigd waar geloof, maar dat was geluk, geen kennis. Er zijn nog veel meer van zulke tegenvoorbeelden tegen de driedelige benadering, die 'Gettiergevallen' worden genoemd.

FLITS (3 SEC.)

Je kunt met recht het juiste ding geloven, maar het niet echt weten.

IDEE (3 MIN.)

In reactie op Gettier hebben latere filosofen naar voren gebracht dat de dingen waarover men iets gelooft en de overtuiging zelf op de juiste manier met elkaar verbonden moeten zijn, wil die overtuiging als kennis gelden. Het is echter moeilijk om die juiste manier nader aan te duiden. Moet het verband betrouwbaar, onbetwistbaar of causaal zijn? Sommige filosofen denken dat we het idee moeten opgeven dat er nauwkeurige criteria zijn voor concepten als kennis.

BIOGRAFIE (3 SEC.)

EDMUND GETTIER
1927-

TEKST (30 SEC.)

Julian Bogzini

Het enige wat Visser echt wist, was dat het geluk was dat hij de baan had gekregen – hij had niet veel geld meer.

GOODMANS GRAUWE RAADSEL

filosofie in 30 seconden

Nelson Goodman beweerde dat de inductieve regel 'leid af dat regelmatigheden uit het verleden zich in de toekomst zullen voortzetten' tot tegenstrijdige conclusies leidt. Om dit te bewijzen definieerde hij een predicaat, 'is grauw', als volgt: iets is grauw op tijdstip t dan en slechts dan als het groen is en t voor het jaar 2100 is, of datgene is blauw en t is dat tijdstip of later. Stel dat alle tot dusver waargenomen smaragden groen zijn. Dan zijn ze dus ook grauw, omdat ze groen zijn en voor 2100 waargenomen zijn. De inductieregel leert af te leiden dat ze grauw zullen zijn. Maar na het jaar 2100 zijn grauwe smaragden blauw, niet groen! Goodman concludeerde dat de inductieregel moet worden aangepast om te kunnen zeggen dat de toekomst op het verleden zal lijken, maar alleen in bepaalde opzichten die 'projectabel' zijn. Het probleem is specificeren welke predicaten 'projectabel' zijn en welke niet. Eén overweging is dat 'grauw' niet 'projectabel' is, omdat het in termen van 'groen' en 'blauw' wordt gedefinieerd. Maar 'groen' en 'blauw' kunnen net zo makkelijk worden gedefinieerd in termen van 'grauw' en 'bloen'.

FLITS (3 SEC.)

De regel van Goodman moet worden aangepast om alleen op 'projectabele' predicaten van toepassing te kunnen zijn.

IDEE (3 MIN.)

Voordat Goodman zijn raadsel naar voren bracht, had Bertrand Russell al opgemerkt dat de redenering dat de toekomst op het verleden zal lijken spaak kan lopen. Hij stelde zich een haan voor die altijd had gezien dat de boer steeds een andere haan dan zichzelf voor zijn maaltijd uitkoos. De haan concludeerde dus dat de boer ook in de toekomst steeds een andere haan dan zichzelf voor zijn maaltijd zou uitkiezen.

VERWANTE FILOSOFIEËN

zie ook
HUME EN HET
INDUCTIEPROBLEEM
blz. 44

POPPERS VERMOEDENS
EN WEERLEGGINGEN
blz. 48

BIOGRAFIE (3 SEC.)
NELSON GOODMAN
1906-1998

TEKST (30 SEC.)
Barry Loewer

Op de 25ste van de maand zag de haan in dat inductie al die tijd onjuist was geweest. Hij werd grauw van angst.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

KANTS SYNTHETISCH A PRIORI

filosofie in 30 seconden

FLITS (3 SEC.)

Ware metafysische beweringen zeggen niet alleen vreemde dingen – het zijn vreemde dingen.

IDEE (3 MIN.)

Als Kant gelijk heeft dat metafysische beweringen curieuze hybriden zijn, is hij erin geslaagd om uit te leggen waarom rationalisten en empiristen zoveel moeite hebben om metafysische waarheden te onderbouwen. Rationalisten zoeken de waarheid middels reflectie en empiristen via ervaring. Als Kant gelijk heeft, is er een volstrekt nieuwe benadering van de metafysica nodig. Kants nieuwe benadering heeft uiteindelijk vermoedelijk de gehele loop van de westerse filosofie veranderd.

Immanuel Kant maakt een onderscheid tussen analytische en synthetische proposities. Een propositie is analytisch als de predicaten ervan in het subject liggen besloten. Een propositie is synthetisch als deze nieuwe predicaten aan het subject toevoegt. 'Driehoeken zijn driezijdig' is dus analytisch (omdat 'driezijdigheid' in het concept 'driehoek' zit). 'Driehoeken zijn uitstekende zelen' is synthetisch (omdat zellen geen deel uitmaken van het concept 'driehoek'). Tevens maakt Kant onderscheid tussen *a-priori*- en *a-posteriori*-kennis. *A-priori*-kennis wordt gegarandeerd door reflectie; *a-posteriori*-kennis waagt om empirisch onderzoek. Het lijkt er dus op dat je op basis van *a-priori*-reflectie tot analytische proposities kunt komen, en dat synthetische proposities een beetje *a-posteriori*-gegraaf vereisen. Maar nu komt het. Kant beweert dat metafysische waarheden vreemde, synthetische hybriden *a priori* moeten zijn, stellingen die zowel informatief als bekend zijn, zonder gebruikmaking van de ervaring. Ze moeten synthetisch zijn (en iets nieuws zeggen dat niet in het subject besloten ligt) maar ook *a priori* (en onafhankelijk van de zintuigen ontdekt). Bijvoorbeeld: 'Iedere gebeurtenis heeft een oorzaak' klinkt als een synthetische verklaring *a priori*. In het concept 'gebeurtenis' ligt 'oorzaak' niet besloten, en het is uitgesloten dat onze beperkte ervaring een algemene claim zeker kan stellen over het veroorzaakt-zijn van iedere gebeurtenis.

VERWANTE FILOSOFIEËN

zie ook
FOODS TAAL VAN HET
DENKEN
blz. 60

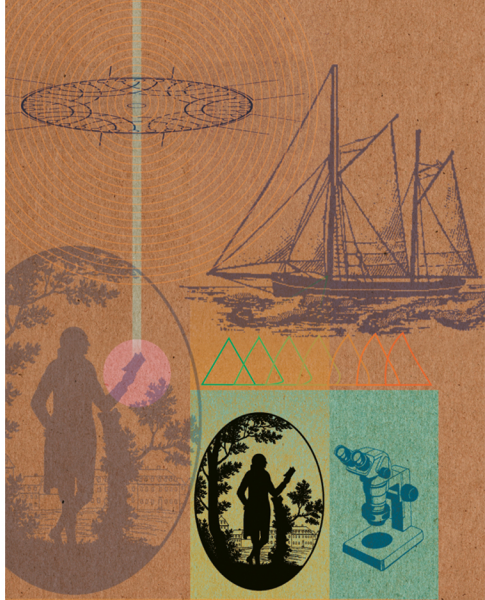
BIOGRAFIE (3 SEC.)

IMMANUEL KANT
1724-1804

TEKST (30 SEC.)

James Garvey

Immanuel Kant zocht uit hoe een geloof ook waar kan zijn. Klinkt dit vreemd? Dat is het ook.

MOORE EN HET GEZOND VERSTAND

filosofie in 30 seconden

G.E. Moore nam filosofisch gesproken de uitzonderlijke stap om te beredeneren wat iedereen vermoedelijk al voor waar aanneemt, wat hij 'de gezond-verstand-opvatting van de wereld' noemt. Zijn opvatting is een breuk met een lange filosofische traditie die teruggaat tot de presocraten, die stelt dat filosofie op een of andere manier de ware of onderliggende aard van de wereld blootlegt door de gewone overtuigingen die we over de dingen hebben af te wijzen. Volgens Moore kloppen onze alledaagse overtuigingen van het gezond verstand min of meer: er is een aarde die al een tijdje bestaat, en er zijn andere mensen, en heel wat objecten, en ik weet dit allemaal, en anderen weten dit ook allemaal. Zijn beroemde 'bewijs' voor het bestaan van externe objecten gaat als volgt: hij steekt zijn hand op en zegt dan bij het maken van een bepaald gebaar 'dit is een hand', waarna hij zijn andere hand opsteekt en bij het maken van een begeleidend gebaar zegt 'dit is er nog één'. Ergo: de externe wereld bestaat. Het is een uitstekend bewijs, stelt hij, omdat de premissen tot de conclusie leiden en de premissen voortvallen van de conclusie verschillen. We hebben nergens méér zekere kennis over, dacht hij, dan over waarheden van het gezond verstand zoals het bestaan van de externe wereld.

FLITS (3 SEC.)

Moore zegt: handen omhoog als je voor het gezond verstand bent.

IDEE (3 MIN.)

Misschien is Moores verdediging van het gezond verstand rijker dan we denken. Het is niet zo dat hij enkel premissen ten gunste van een conclusie naar voren brengt. Mogelijk wijst hij op een onderscheid tussen filosofisch bewijs voor de waarheid van een stelling en redenen voor kennis van het gezond verstand. Hij weet dat hij handen heeft (kijk, hier zijn ze), maar misschien hebben de sceptici gelijk en kan hij er geen argumenten voor geven. Nou en? Ons gezond verstand doet er meer toe.

VERWANTE FILOSOFIEËN

zie ook
JAMES' PRAGMATISME
blz. 134

BIOGRAFIE (3 SEC.)

G.E. MOORE
1873-1958

TEKST (30 SEC.)

James Garvey

Enkel door zijn gezond verstand te gebruiken hield Moore de hele wereld in zijn handen.

